

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.02.2003, sp. zn. 32 Odo 867/2002, ECLI:CZ:NS:2003:32.ODO.867.2002.1

Číslo: 71/2003

Právní věta:

Podmínky pro poskytování obecně prospěšných služeb obecně prospěšnou společností musí být pro všechny uživatele stejné. Obecnost nebo podrobnost jejich úpravy v zakladatelské listině je nutné posuzovat ve vztahu ke konkrétním druhům poskytovaných služeb. Zásadně každému uživateli musí být ze zakladací listiny zřejmé, jaké podmínky musí splnit proto, aby mu určitý druh služby byl poskytnut.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 18.02.2003

Spisová značka: 32 Odo 867/2002

Číslo rozhodnutí: 71

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obecně prospěšné společnosti

Předpisy: § 4 odst. 2 písm. d) předpisu č. 248/1995Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Napadeným usnesením ze dne 30. 11. 2001 potvrdil Vrchní soud v Praze usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 3. 2001, kterým tento soud zamítl návrh na zápis obecně prospěšné společnosti C., o. p. s., do rejstříku obecně prospěšných společností. V odůvodnění svého usnesení odvolací soud uvedl, že základní otázku, zda zakladací smlouva o založení obecně prospěšné společnosti C., o. p. s., obsahuje vyjádření základních zásad, jak vyplývají z ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech (dále jen „zák. o o. p. s.“), posoudil soud prvního stupně správně. Zakladací smlouva upravuje postup pro poskytování finanční výpomoci tak, že finanční výpomoc bude poskytována na základě výběrového řízení, jehož podmínky bude každoročně stanovovat správní rada. Stanovování podmínek pro výběrové řízení se tak ponechává zcela na vůli jednoho orgánu obecně prospěšné společnosti bez toho, že by k tomuto účelu zakladací smlouva vytýčila alespoň všeobecně povahu tohoto řízení. Vše je tak ponecháno na vůli správní rady, která není zakladací smlouvou v podstatnější míře vázána ani v základních směrech, kterými zákon působnost obecně prospěšných společností vymezuje. Zakladací smlouva tak nesplňuje náležitost určitosti právního úkonu ve smyslu ustanovení § 37 odst. 1 obč. zák. v tom smyslu, aby jasně a určitě vyjádřila smysl a účel zakladané instituce v souladu se zákonem, a proto podmínky pro zápis do

rejstříku obecně prospěšných společností nebyly splněny.

Proti usnesení odvolacího soudu podali všichni navrhovatelé dovolání. Přípustnost dovolání spatřují ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., aniž by toto ustanovení explicitně uváděli, v tom, že rozhodnutí odvolacího soudu řeší právní otázku, která je rejstříkovými soudy řešena rozdílně. Dovolací důvod spatřují dále v tom, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Zásadní právní význam pak spatřují v řešení otázky, zda zakládací smlouva o založení společnosti C., o. p. s., splňuje zákonná kritéria dostatečné podrobnosti úpravy podmínek poskytování služeb (výklad článků IV. a V. zakládací listiny), či nikoliv.

V dovolání namítají, že odvolací soud nemá žádnou oporu pro své tvrzení, že ustanovení zakládací smlouvy upravující podmínky poskytování služeb (finanční pomoci) tak, že tyto budou poskytovány na základě výběrového řízení, je neurčitě. V zakládací listině totiž nelze stanovit podrobné podmínky pro poskytování služeb, jde-li o služby, u kterých se podmínky poskytování mění v čase. Běžné je například výběrové řízení ve formě přijímacího řízení na školách, u kterého se podmínky každoročně mění, neboť musí reflektovat konkrétní situaci školy. Podstatou výběrového řízení obecně je stanovení stejných podmínek pro více uchazečů, popřípadě pro neomezený počet uchazečů. Výběr je pak proveden na základě vyhodnocení splnění stanovených podmínek. Podle navrhovatelů je tak dostatečně určité vymezení, že služba bude poskytnuta občanům ČR maďarské národnosti na základě výsledků výběrového řízení.

Dovolatelé dále namítají, že právní závěr odvolacího soudu ohledně nemožnosti svěřením rozhodování o podmínkách výběrového řízení správní radě jako jednomu orgánu obecně prospěšné společnosti je nesprávný. Jestliže § 4 odst. 3 zák. o o. p. s. dává správní radě právo měnit druh poskytnutých služeb, musí mít i právo rozhodovat o bližších podmínkách jejich poskytování. Podle citovaného ustanovení správní rady v praxi rozhodují o rozšíření okruhu poskytovaných služeb a stanoví i podmínky jednotlivých druhů služeb. Rejstříkové soudy takováto rozhodnutí správních rad akceptují. U služeb uvedených v článku IV. odst. 3 zakládací listiny jsou stanoveny podmínky pro jejich poskytování určením, že budou poskytovány uchazečům, kteří o ně projeví zájem. Budou-li poskytovány za úplat, pak rozhoduje o podmínkách správní rada. Je tak zřejmé, že podmínky pro vybírání příspěvků jsou stanoveny předem. Požadavek zveřejnění těchto podmínek je pak splněn tím, že každý uchazeč s nimi musí být seznámen. Na podporu správnosti svého názoru dovolatelé odkazují na to, že obdobnou úpravu úplatnosti poskytování služeb obsahuje řada zakládacích smluv obecně prospěšných společností, a uvádějí pro příklad obecně prospěšné společnosti s téměř identickou úpravou zakládací smlouvy v části týkající se poskytování služeb, které do obchodního rejstříku zapsány byly.

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písmeno c) o. s. ř., není však důvodné. Proto je Nejvyšší soud zamítl.

Z odůvodnění:

Podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je dovolání přípustné proti potvrzujícímu rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam. O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam, se jedná, jestliže je v rozhodnutí řešena právní otázka významná nejen pro rozhodnutí v projednávané věci, ale z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec. Přitom musí jít o otázku, která není řešena v rozhodovací praxi vyšších soudů (anebo v ní není řešena jednotně) a která není řešena ani v rozhodnutí nižšího soudu publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí, ani ve stanovisku Nejvyššího soudu. O takový případ jde v souzené věci. Dovolací soud spatřuje otázku zásadního právního významu, již řeší rozhodnutí odvolacího soudu a která dosud nebyla řešena rozhodnutím dovolacího soudu a jejíž řešení má význam z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec, v tom, jak konkrétní

musí být úprava podmínek pro poskytování obecně prospěšných služeb v zakládací listině a zda konkrétní podmínky pro poskytování obecně prospěšných služeb může upravovat na základě zmocnění zakládací listinou správní rada obecně prospěšné společnosti, či nikoliv. Obecně prospěšná společnost je ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zák. o o. p. s. právnickou osobou, která poskytuje veřejnosti obecně prospěšné služby za předem stanovených a pro všechny uživatele stejných podmínek. Účelem její existence tak je poskytování obecně prospěšných služeb veřejnosti, která musí být informována o podmínkách jejich užití. Podmínky poskytování jednotlivých druhů obecně prospěšných služeb pak musí obsahovat podle ustanovení § 4 odst. 2 písm. d) zák. o o. p. s. zakládací listina. Ta musí být ohledně druhu a podmínek poskytovaných služeb natolik podrobná, aby z ní bylo zřejmé, jaké podmínky musí být splněny pro poskytnutí služby. Jde přitom o obecné podmínky, určující základní rámec pro poskytování obecně prospěšných služeb, či přístup uživatelů (adresátů) k těmto službám, které musí být pro všechny uživatele stejné. Obecnost nebo podrobnost podmínek pro poskytování služeb je vždy nutné posuzovat ve vztahu ke konkrétní společnosti právě se zohledněním druhů poskytovaných služeb, neboť ty jsou určující pro stanovení podmínek pro jejich poskytování. Zásadně však každému uživateli musí být ze zakládací listiny zřejmé, jaké podmínky musí splnit pro to, aby mu určitý druh služby byl poskytnut, a je nepřijatelné, aby jejich absence v zakládací listině byla nahrazována výkladem. Tím na druhé straně není vyloučeno, aby další upřesnění podmínek pro poskytování služeb prováděla správní rada, a to zejména ve vztahu ke službám, u nichž se podmínky jejich poskytování mění v čase. U některých druhů služeb se takový postup může dokonce jevit nanejvýš vhodným (např. konkrétní údaje o konání výběrového řízení pro poskytnutí služby apod.). Vždy však musí jít o upřesnění, které pouze doplní podmínky uvedené v zakládací listině, nikoliv je samostatně určí, neboť taková úprava by znamenala obcházení ustanovení § 4 odst. 2 písm. d) zák. o o. p. s.

Zakládací listina o založení společnosti C., o. p. s., vymezila v čl. IV. druh poskytovaných služeb. K jednotlivým okruhům poskytovaných služeb pak v čl. V. stanovila podmínky pro jejich poskytování tak, že materiální pomoc bude poskytována všem uchazečům s mateřským jazykem maďarským, finanční pomoc bude poskytována občanům ČR maďarské národnosti na základě výběrového řízení, jehož podmínky stanoví každoročně správní rada, a ostatní vyjmenované služby budou poskytovány všem uchazečům, kteří o ně projeví zájem. Z uvedeného je zřejmé, že u některých služeb podmínky jejich poskytování absentují (materiální pomoc) a finanční pomoc je podmíněna výběrovým řízením bez dalšího bližšího upřesnění, které by alespoň rámcově poskytování finanční pomoci upravilo. Je tak zřejmé, že zakládací listina odporuje zákonu, ustanovení § 4 odst. 2 písm. d) zák. o o. p. s.

S ohledem na vyslovený právní závěr ohledně formulované právní otázky zásadního právního významu dovolací soud uzavírá, že zakladatelská listina o založení společnosti C., o. p. s., neobsahovala zákonné náležitosti stanovené v § 4 odst. 2 písm. d) zák. o o. p. s. Předpoklady stanovené zákonem pro provedení zápisu do rejstříku obecně prospěšných společností tak nebyly splněny. Z uvedených důvodů Nejvyšší soud dovolání zamítl (§ 243b odst. 2 o. s. ř.), neboť rozhodnutí odvolacího soudu je správné.